

Hereus del món clàssic

Una desena de noms de la Catalunya central, en un llibre sobre estudiosos de l'univers grecollatí

L'editorial Auriga publica *La nissaga catalana del món clàssic*, un recull de 165 personalitats intel·lectuals de la història de Catalunya que van mostrar interès per l'herència cultural de les civilitzacions ibera, grega i romana. Figures de les comarques centrals com Manuel Riu, Miquel Cura, Bonaventura Ubach, Joan Bellès, Antoni Piqué i Joan Serra Vilaró en són part

Toni Mata i Riu
MANRESA

De Francesc Marès se'n saben poques coses. Potser va néixer a Llivia o potser a Meranges, en algun moment indeterminat al començament del segle XVII, però amb tota seguretat va ser fill de la Cerdanya. També és incert el seu final: se situa la seva mort al darrer quart d'aquella mateixa centúria, probablement a Barcelona, sense que es pugui concretar més. No sembla que un personatge de biografia tan imprecisa mereixi gaires línies en una antologia, però el retrat d'aquest prevere i professor de la Universitat de Barcelona figura entre els 165 noms del llibre *La nissaga catalana del món clàssic*, un exhaustiu repàs de les personalitats intel·lectuals del país que van ocupar-se de la cultura ibera, grega i llatina i van assimilar el seu llegat com a element cabdal en la construcció de la identitat cultural catalana.

El trajecte s'inicia a partir de Sunifred Llobet, un penedesenc d'Olerdola nascut a la vora de l'any 950. La seva empremta en la història de la cultura europea es deixa sentir pel seu treball com un dels primers grans traductors que va conèixer el continent, responsable de traslladar al llatí, la llengua predominant al segle X, volums àrabs sobre astronomia. Mil anys més tard va néixer Xavier Dupré (1956-2006), reconeguda figura del camp de l'arqueologia clàssica. Entre ambdós personatges, el llibre coordinat per la filòloga Montserrat Tudela i l'arqueòleg Pere Izquierdo incorpora més d'un centenar i mig de ressenyes biogràfiques que inclouen una desena de figures de la Catalunya central.

El pes de l'Abat Oliba en la història de Catalunya és inqüestio-

El pare Bonaventura Ubach

L'arqueòleg Manuel Riu

La revista Auriga, dedicada a l'estudi del món clàssic, és l'editora d'un volum que es pot adquirir al web auriga.cat

nable, i no és sobrer remarcar els vincles amb el que al segle XI era la Catalunya vella. El bisbe va ser comte de Berga i va participar decisivament en el redreçament de Manresa (1020) i Cardona (1040) i en la fundació del monestir de Montserrat (1023-1025).

Un personatge desconegut per la gran majoria de manresans és Fidel Fita (1835-1918), un fill d'Arenys de Mar que als 15 anys va ingressar a la Companyia de Jesús i es va relacionar en diversos moments de la seva vida amb la capital del Bages. Fita va passar per Manresa els mesos previs a l'abolició de l'orde decretada el 1868, i hi va tornar el 1874 per realitzar exercicis espirituals i pronunciar els seus darrers vots religiosos. Encara trobem un altre rastre manresà de Fita en la publicació del llibre *La Santa Cueva de Manresa. Reseña histórica*, l'any 1872 a càrrec de la Impremta de Roca. Tal com indica el professor Hug Palou en la seva semblança, Fita va ser declarat fill adoptiu de Manresa, una més de les nombroses distin-

EL LLIBRE

LA NISSAGA CATALANA DEL MÓN CLÀSSIC

CURADORS
► Montserrat Tudela i Pere Izquierdo (128 autors)

AURIGA. 552 PÀGINES

cions de què es va fer mereixedor al llarg de la seva vida.

Ja inserits de ple en el segle XX trobem la resta d'estudiosos de la Catalunya central biografiats en el llibre. Del pare Bonaventura Ubach (1879-1960) se n'ha parlat a bastament en els darrers temps arran del cinquantenari de la seva mort: essent monjo de Montserrat, va viatjar durant les tres primeres dècades del segle XX pels territoris de les cultures bíbliques a la recerca d'objectes arqueològics amb els quals bastir l'espai dedicat al llibre sagrat del cristianisme que actualment forma part del museu de la comunitat benedictina.

Un altre home d'església que va dedicar la seva vida a l'estudi va ser Joan Serra Vilaró (1879-1969), cardoní intensament vinculat a Solsona en tant que director del Museu Diocesà, a més d'arxivista de l'antiga Col·legiata de Sant Vicenç de Cardona, de Bagà i la Pobla de

Lillet. Una personalitat de primer ordre que el 1925, a petició del cardenal Vidal i Barraquer, va deixar la tranquil·litat del Solsonès per una Tarragona poc acostumada a l'enrenou arqueològic a fi de treballar en les restes romanes i paleocristianes de l'antiga Tarraco.

El periodista i escriptor Francesc Pujols (1882-1962) i l'arqueòleg Josep Colominas (1883-1958) són les dues personalitats amb lligams martorellencs presents en el llibre. Del primer, reivindicat amb escreix els darrers anys, en destaca el gust pel pensament filosòfic, afició que va cultivar des del seu retir a la Torre de les Hores de la vila del Baix Llobregat Nord. Colominas, per la seva banda, va treballar com a recollidor de geologia al Museu de Martorell entre 1910 i 1911.

Una altra figura rellevant és la de Ramon Roca-Puig (1906-2001), que va llegar una destacada col·lecció de papirs a l'abadia de Montserrat que actualment estudia l'experta Sofia Torallas. Així mateix, el volum també fa esment de la trajectòria de Llogari Sala (1919-1980), nascut a la Sala de Sant Llogari (Castellterçol-Granera), que va contribuir poderosament a la recuperació arqueològica i històrica de la vila termal de Caldes de Montbui (Vallès Oriental).

Els quatre darrers noms de les comarques centrals esmentats en el llibre corresponen a especialistes bagencs morts en els darrers vint-i-cinc anys, quatre figures de la talla de Manuel Riu (1929-2011), Antoni Piqué (1932-1989), Joan Bellès (1942-2006) i Miquel Cura (1946-2002). El primer, nascut a Manresa i molt vinculat al Berguedà i el Solsonès, va sobresortir com un pioner en l'ús de la pràctica arqueològica com a eina d'investigació de la història medieval del país. Piqué, fill de Mura, és un autor reconegut en l'estudi i la traducció de la filosofia grega.

La ressenya del manresà Joan Bellès que signa Ramon Torné cita unes paraules del difunt filòsof i filòleg que va manifestar en una entrevista publicada al suplement *Idees* de Regió7 de febrer del 1999. Un apunt que li serveix per glossar el recorregut professional d'un expert en la història del cristianisme i de l'alta edat mitjana. La darrera de les biografies referenciades al llibre, pel que fa a la Catalunya central, té el manresà Miquel Cura com a protagonista. De la seva dilatada trajectòria en destaquen els treballs al poblat ibèric del Cogulló (Sallent).

CINEMA CRÍTICA

UNA ALTRA APOCALIPSI SENSE INTERÈS

Jordi Bordas

TRANSFORMERS 3

► **Direcció:** Michael Bay. **Intèrprets:** Shia LeBeouf (Sam Witwicky), Rosie Huntington-Whiteley (Carly), Tyrese Gibson (sergent major Epps), Frances McDormand (Charlotte), John Malkovich (Bruce Brazos), Patrick Dempsey (Dylan) i Josh Duhamel (tinent coronel William Lennox). **Manresa i Abdera.**

Michael Bay, la quinta essència del Hollywood actual, ha esdevingut el rei inqüestionable del cinema crispetaire. *Dos policíes rebel·les*, *Armageddon* i *Pearl Harbor* són alguns dels llargmetratges signats per un professional que mai no ha aspirat ni a guanyar un Oscar ni a ocupar un lloc preferent a les enciclopèdies cinèfiles.

Fa quatre anys va rodar *Transformers*, una franquícia impulsada pel poderós Steven Spielberg. Després d'una seqüela literalment horripilant –el mateix Bay n'abjura–, ara ens arriba la pel·lícula que teòricament –la taquilla tindrà, com sempre, l'última paraula– tanca una trilogia. *Transformers: el lado oscuro de la Luna*, que adopta el 3D –un recurs expressiu gairebé imprescindible en les grans produccions americanes–, ens presenta un nou capítol de la guerra aferrissada entre Autobots i Decepticones que compromet el futur del nostre planeta.

«El film presenta tots els ingredients d'un cinema genuïnament estiuenc que cerca la complicitat del públic amb escassa inversió creativa»

El film ens proporciona la versió més lúdica i sorollosa d'un subgènere –la ciència-ficció apocalíptica– que esta fent forrolla a la darrera dècada. La concepció visual de Bay s'aferma en una planificació més aclaparadora que brillant, i depèn d'una fórmula espectacular i adrenalínica, massa sovintejada en els últims temps, que a hores d'ara ni ens sorprèn ni ens impacta.

Transformers 3 presenta, doncs, tots els ingredients d'un cinema genuïnament estiuenc, que cerca la complicitat de l'espectador amb la mínima inversió creativa. Una altra joguina gegantina fabricada pel tàndem que formen Steven Spielberg i Michael Bay amb l'única intenció d'assegurar uns bons dividendes. En el repartiment hi sobresurt la participació, en papers secundaris, d'intèrprets esplèndids de la talla de Frances McDormand i John Turturro, que no associem amb el cinema de *grand guignol* que defensa el nou títol de l'artífex de *La Roca*.

El ballarí i coreògraf francès Roland Petit mor als 87 anys

► **UN DELS GRANS NOMS DE LA DANSA** va morir ahir, diumenge, a Ginebra a l'edat de 87 anys. En un comunicat públic emes per l'Òpera de París –informada del fet per la seva esposa, Zizi Jeanmaire, i la seva filla, Valentine, sense més detalls–, es recordava el ballarí i coreògraf francès Roland Petit com «un dels artistes més importants de la dansa del segle XX». Petit va néixer a Villemomble (França) el 13 de gener del 1924, i va estudiar a l'Escola de Ballet de l'Òpera de París, on va debutar als 16 anys. Als 20 va deixar la companyia i va dirigir el Ballet dels Camps Elisis, posteriorment anomenat Ballets de París. La seva trajectòria va estar farcida d'èxits fins que el 1997 es va acomiadar al Ballet Nacional de Marsella, que havia fundat el 1972. Petit va ser autor de més d'un centenar d'obres i va treballar amb artistes com Picasso, Simenon, Welles, Nureiev, Fontayne i

AFP